

penge- és ékszertöredékek kerültek elő. Találtunk néhány egészen kicsi aranyhuzalt is. Nagy jelentőségűek a bronz depók. Ezek egy kivétellel az egykori út közelében ott kerültek elő, ahol a lakóházakat is feltételezzük. Többnyire sekély mélységbe, külön gödörbe ásták el őket. Az egyikben kisebb bronzbuca-töredékek mellett tutulusok, préselt és öntött felvarrható gombok, fűzfalevél alakú csüngő és hazánk feltehetően legkorábbi astragallos övverete volt. A legnagyobb bronzlelet is itt került elő egy betemetett hulladékgödör szélébe ásva. Ez egy szűrőüsttel letakarva nemcsak nyers bronzbucákat tartalmazott, hanem egyedülálló módon egy bronzkovács eszközkészletét is: hét különböző méretű tokos kalapácsot, egy tokos vésőt és egy tokos baltát. A bucákon kívül egyéb tárgyak is utalnak a helyi bronz előállításra és feldolgozásra. Részben a bronzleletekkel együtt találtunk ötvöző anyagokat, homokkőből faragott öntőforma-töredéket, csillámpalából készített, félkész termékek öntésére alkalmas faragványokat, és több gödör betöltéséből kerültek elő agyagból égetett öntőtégely-töredékek, belső oldalukon salakos bronzréteggel.

A talajadottságokkal magyarázható, hogy állatcsontot kizárólag egyetlen gabonásverem betöltésében találtunk – itt ezek egy emberi koponyával együtt kerültek elő –, a többi gödörben szinte csak nagyon rossz megtartású állati fogak voltak. Az archeobotanikai anyag gyűjtésére több objektumból tettünk el földmintát, illetve a C₁₄ kormeghatározásra faszenet.

Az ásatáson közreműködött Szakács Géza technikus, a felméréseket a Zala Megyei Múzeumok Igazgatósága becsehelyi térinformatikai csoportja végezte.

MÜLLER RÓBERT

411. Vecsés, 4. számú lelőhely (Pest megye) Szk, Sza

Az M0 autópálya Pest megyei szakaszának építését megelőző régészeti feltárás során az M5 autópálya és az M0-4 főút csomópontja közti szakaszon, valamint a 4. sz. főút – Vecsést és Üllőt elkerülő – nyomvonalán dolgoztak 2004-ben a Pest Megyei Múzeumok Igazgatósága munkatársai. Geodéta: Érdi Benedek, térinformatikusok: Zoltán S. Péter vezetésével Progli Szabolcs és Tóth Károly. Koordinátor: Tari Edit.

2004 márciusa és szeptembere között folytattuk és befejeztük a lelőhely tavaly elkezdett feltárását. A lelőhely Vecsés déli határában, az épülő autópálya 38,1 és 38,5 km-szelvényei között található, az épülő autópálya 60 m széles nyomvonalában kb. 350 m hosszan húzódott. Úgy tűnik, hogy ÉK-i és DNy-i irányban is megtaláltuk a lelőhely széleit. Az ásatás során 2004-ben 18 000 m²-en összesen 524 objektumot tártunk fel, egy szkíta kori és egy szarmata település maradványait. Néhány gödröt és árkot a szarmata korba sorolhatunk. A gödrök és árkok többségéből őskori házikerámia és jellegzetes szkíta kori leletanyag – korongolt, magas fülű bögrék és behúzott peremű tálak, nagyobb méretű tároló-

edények és fazekak tagolt bordákkal díszített töredékei, parázsborító töredéke, bikónikus és gerezdekre tagolt orsógombok – került elő. A lelőhelyen rendszertelenül elhelyezkedett cölöplyukak közül néhányban szintén őskori kerámatöredékeket találtunk. Összesen 28 földbe mélyített, oszlopszerkezetes házat is kibontottunk, őskori valamint jellegzetes szkíta kori leletanyaggal és egy geometrikus díszű agyagpecsétlővel. A pecsétlő mellett kiemelkedő leletünk egy karcolt díszű csonteszköz: zablaldaltag vagy bogozó. Ugyancsak a szkíta korba sorolható négy, kerámatöredékekkel kirakott platnijú sütőkemence. A településobjektumok mellett egy szórt hamvasztásos sírt is feltártunk, a hamvak között három bronz, három élű, tokos nyílhegyet találtunk.

Munkatársak: Voicsek Vanda régész, Nagy Nándor, Farkas Zoltán, Kiss Csaba, Sánta Barbara, Szabó Lőrinc régészhallgatók, Darányi Réka, Hönig László, Kiss L. Zsolt, Ligeti Gábor, Susics Diána, Szabó Sándor, Szrnka Attila ásatási technikusok.

PATAY RÓBERT

412. Vecsés, 36. számú lelőhely (Pest megye) Á

Az M0 autópályához északról csatlakozó Vecsés déli bekötőúton található a lelőhely. Egy kisebb kiemelkedésen fekszik, egy legelőn. Keresztül halad rajta egy földút, így a lehumuszolt területen a földút áthelyezése miatt áprilisban már feltártunk egy 10×15 méteres sávot. A feltárást 2004. május 26. és június 18. között végeztük. A lelőhely minden irányban túlnyúlik a feltárt nyomvonalszakaszon, azonban nem tudtuk a teljes szakaszt feltárni.

Összesen kb. 9600 m²-nyi területen 308 Árpád-korra keltezhető objektumot bontottunk ki. Ebből 131 gödör, 4 ház, 43 árok, 5 sütőkemence, 123 cölöplyuk, 1 kút, 1 tűzhely. A lelőhely a 12–13. századra keltezhető az előkerült leletanyag alapján, melyet korongolt bográcstöredékek és fésűs díszítésű, korongolt Árpád-kori kerámia jellemez. Különlegességként kiemelendő a 123 cölöplyuk, melyek négy nagyobb téglalap alaprajzú épülethez tartoztak, valamint két „nyeles” (kürtös) ház, melyek keleti sarkából kis kemence került elő.

Munkatársak: Nyikus Krisztián, Szalai Gábor régész-technikusok.

NAGY ANDREA

413. Vecsés, 51. számú lelőhely (Pest megye) V

A Vecséstől K-re, a Zsellér-dűlőben, a Vecsésről Ecserre vezető műúttól ÉNy-ra elhelyezkedő lelőhelyet 2004 májusában kutattuk. Az ÉNy-DK irányban húzódó domb tetején és ÉK-i lankáján a terepbejárás során szórványosan avar és őskori cserepek kerültek elő. A feltárás során kutatóárkokkal vizsgáltuk át a területet, melynek É-i részén jelentkeztek régészeti objektumok. Az előkerült öt

gödör közül kettő mélyebb, betöltésük tartalmazott leletanyagot, három sekélyebb, lelet nélküli. A két csoport betöltése is eltérő jellegű. Korhatározó lelet egy objektumból került elő: rossz megtartású, jellegtelen, kora vaskori kerámiatöredékek; ezenkívül állatcsont és kőpattinték alkotta a leletanyagot.

Munkatárs: Mérai Dóra régészhallgató.

KULCSÁR VALÉRIA

414. Vecsés, 54. számú lelőhely

(Pest megye) B, Szk, Á

Egy ÉNy–DK irányú enyhe magaslat K-i lejtőjén végeztünk megelőző feltárást. Az előzetes terepbejárás alapján őskori, szarmata és késő avar lelőhelyre számítottunk. A feltárást során a terepbejárás által megállapítotthoz képest jóval nagyobb területen kerültek elő régészeti objektumok. Három korszak telepmaradványait tártuk fel.

A kisszámú *kora bronzkori* (makói kultúra) objektumok között főként hulladékgödrök és árok kerültek elő, leletanyaguk házi- és finomkerámia, állatcsont. Kiemelkedik sorukból egy edény-raktárlelet (egy gödörben 4 ép, szájával lefelé fordított edény).

A *szkíta korból* néhány házat és gödröt, árkot találtunk, valamint szórt hamvas sírokat (?). A leletanyag zöme házi- és finomkerámia, állatcsontok, néhány vas-tárgy, egy öntőminta-töredék, bronz- és vassalak.

Az *Árpád-kori* telepész jellegzetessége, hogy számos árkot foglalt magába. Ezek egy része négyszögletes területet zárt közre – talán állattartó karámok. Néhány félig földbe mélyített házat találtunk kőtűzhelyek maradványával, továbbá egy földbe vájt sütőkemencét. A leletanyag jellegzetes darabjai között említhetők csigavonal- és befésült hullámvonaldíszes kerámiatöredékek, orsógombok, vaskések, valamint egy viszonylag jó állapotú vascsákány. A lelőhely DK-i részén újkori, illetve ismeretlen korú objektumok kerültek elő. Az objektumok egy részét a magas talajvíz miatt nem tudtuk teljesen feltárni.

Munkatársak: Berecz Barbara régész, Mérai Dóra, Nagy Nándor, Jakab Attila régészhallgatók, Bodó Zsuzsa, Semperger Zoltán, Takács Tamás régésztechnikusok.

KULCSÁR VALÉRIA

415. Vecsés, 55. számú lelőhely

(Pest megye) Sza

A 2004 májusában végzett megelőző ásatások során 34 objektumot tártunk fel, közülük 11 szarmata kori, a többi bizonytalan korú (legújabb kori?). Az objektumok között 24 árkot és 10 gödröt találtunk. Valamennyiből igen kevés lelet (kerámiatöredékek, állatcsont) került elő.

Munkatársak: Hönig László, Ligeti Gábor, Szrnka Attila ásatási technikusok.

PATAY RÓBERT

416. Vecsés, 67. számú lelőhely

(Pest megye) V, Sza, A, Á, Kk, Ú

A lelőhely 2003-ban megkezdett régészeti kutatását 2004-ben több szakaszban folytattuk.

Az első szakaszban a nyomvonal 36 900–37 150 km-szelvényei közt, a 2003 őszén abbahagyott, régészeti jelenségekkel rendkívül sűrűn fedett felületen kutattunk július 9-ig. A feltárt 636 objektumból 363 szarmata kori volt (7 ház, 320 gödör, 28 árok, 8 cölöplyuk), 19 kora vaskori (2 ház 14 gödör, 3 kút), 16 Árpád-kori (1 ház, 15 gödör), a többi részben a késő középkorra, részben az újkorra keltezhető.

A felület közepén egy kisebb kiemelkedés nyugati lejtőjén és annak aljában *kora vaskori* víznyerőket találtunk. A 400. sz. kör alaprajzú házból fényezett, fekete, kannelúrázott edénytöredékek és orsógombok kerültek elő. A 750. házban megtaláltuk a felmenő falak nagyméretű, simított tapasztásának töredékeit.

A feltárt objektumok több mint fele *késő szarmata kori*. Az említett kiemelkedés keleti lejtőjén húzódott a szarmata települést határoló, 9–10 m széles árokrendszer. A hét földbe mélyített házból kerámia mellett őrlőkő-töredékek, orsógombok, fenőkövek, vaspengék kerültek elő. Kemence csak a 760. sz. házban volt, a keményre taposott járószintet azonban több helyen is megfigyelhettük. A gödrökből, árkokból nagy mennyiségű késő szarmata fazéktöredék került elő, ritkábbak a terra sigillata-, illetve a jól iszapolt, szürke tál-, kancsó-, és szűrőtöredékek.

Az *Árpád-korból* származó 619. sz. ház tűzhelyét 18–20 őrlőkő-töredékből építették.

Az újkori objektumok közül említésre méltó egy döngölt, simított agyagpadlójú tanyaépület, amelynek padlószintjéről bronzgyűrű és vaskalapács került elő. A tanya környékén számtalan bélyeges téglát, továbbá pénzt, késeket, bicskát, vasvillát, ruhadísz, üvegpalcot találtunk.

A feltárást második szakaszában, augusztusban a lelőhely közepén húsz gödröt tártunk fel, ebből kettő szarmata, kettő Árpád-kori, négy újkori volt, a többi nem tartalmazott leleteket.

Szeptember 14-től a 36 200–36 700 km-szelvények közt 437 objektumot tártunk fel. Egy gödör volt szarmata, egy avar kori, öt bizonytalan korú (talán újkori), a többi Árpád-kori. Több objektumban nem találtunk leleteket. A nagyméretű, kerek gödrökből és a négyzet-hálós rendszert alkotó árkokból késő Árpád-kori, fehérre égett, csigavonallal díszített edények oldaltöredékei; illetve levágott peremű, szürke fazéktöredékek kerültek elő. Az 1126. sz. gödörben 5 cm hosszú, egyik végén megvastagodó, négyzet keresztmetszetű, hegyes; másik végén vésőszerűen elkeskenyedő bronzeszközt találtunk.

A korábban erdővel borított domboldalon az irtás után néhány ismeretlen korú és újkori objektum mellett egy *késő avar kori* temetőrészletet és egy 13. századi településrészletet tártunk fel. A 28 sírből a bolygatások ellenére is gazdag leletanyagot találtunk. A bolygatások